

שמר משפט - רבנים למען זכויות אדם ער
RABBIS FOR HUMAN RIGHTS
حماة من أجل حقوق الانسان

האגודה לזכויות האזרח בישראל
جمعية حقوق المواطن في اسرائيل
The Association for Civil Rights in Israel

28 באוקטובר 2010

לכבוד

אלוף אבי מזרחי
מפקד פיקוד מרכז
בפקס : 02-5305741

תא"ל ניצן אלון
מפקד כוחות צה"ל באיו"ש
בפקס : 02-9970436

שלום רב,

דחוף

הנדון: מניעת פגיעה בכרמי זיתים של פלסטינים ובקשת פגישה דחופה

1. הרינו לפנות אליכם בדרישה לנקיטה דחופה בכל הצעדים הנדרשים על מנת להבטיח, כי תינתן לפלסטינים תושבי הגדה המערבית הגנה מלאה מפני פגיעה ברכושם ובפרט הגנה מפני גניבת זיתים ופגיעה בעצי זית בתקופת המסיק. בין השאר נבקשכם לפעול לאלתר להצבת כוחות קבועים באזורי חיכוך מועדים לפורענות, כפי שיפורט להלן.
2. פניה זו באה בעקבות מספר רב של אירועים חמורים שהתרחשו בחודש האחרון, אירועים המסמנים התגברות באלימות אזרחים ישראלים כלפי רכושם של פלסטינים, ואשר שיאם היה הצתה של מאות עצי זית באזור חוות גלעד ביום ו' ה-15.10.10. אנו מודעים למטלות המרובות העומדות בפני הצבא והמשטרה על רקע עונת המסיק, ואולם החובה להיערך מראש להגנה על פלסטינים מפני פגיעה ברכושם הינה בסיסית ובלתי נפרדת מיתר חובותיהם של כוחות הביטחון, וזאת בפרט נוכח חומרת האירועים שיתוארו להלן והשלכותיהם הקשות על היבטים רבים בחיי התושבים הפלסטינים. היעדר מענה לאירועים אלו חמור במיוחד לאור העובדה, כי שבנו והתרענו בפניכם על פגיעות דומות שחזרו ונשנו במקומות מועדים לפורענות, כדוגמת חוות גלעד. והנה, התוצאות בשטח מעידות כי המענה שניתן על ידי כוחות צה"ל אינו מספק בלשון המעטה.
3. במהלך החודש האחרון אירעו מספר רב של אירועים, במסגרתם נמסקו זיתים ונגנבו ועצים רבים הושחתו ונפגעו.
4. שיאם של אירועים אלימים אלו היה כאמור, ביום ו' ה-15.10.10 כאשר אזרחים ישראלים הציתו מספר רב של עצי זית השייכים לתושבי הכפרים פרעתה ותל. לפי הערכת שירותי הכבאות הפלסטינים ובעלי המטעים, מספר העצים שנפגעו עומד על מאות עצים. מחדלכם

למניעת פגיעה כגון זו ברכוש של פלסטינים הוא חמור ביותר לכשעצמו. יתר על כן, מדיווחים על האירוע עולה, כי הצתת העצים נעשתה **לעיני כוחות צה"ל שנכחו במקום**, ללא שאלו נקפו אצבע על מנת לעצור את המתרחש, תוך שהם מונעים משירותי הכבאות הפלסטינים להגיע לכרם הזיתים על מנת לכבות את האש ומעכבים דווקא מספר פלסטינים שאצו למקום על מנת לנסות להציל את כרמיהם¹.

5. האירוע המתואר לעיל, חמור ככל שיהיה, אינו חד פעמי אלא הוא מהווה חלק מרצף של אירועי אלימות חמורים ומתמשכים כנגד רכוש פלסטינים, כפי שיפורט ברשימת האירועים הבלתי ממצה שלהלן²:

תאריך	מקום האירוע	התנחלות סמוכה	מהלך האירוע
21-22.9.10	בורין	ברכה/ יצהר	אזרחים ישראלים שנראו יורדים מברכה מסקו זיתים. כוחות צבא שהגיעו למקום מצאו את שקי הזיתים על הקרקע.
4.10.10	חווארה	מאחזי יצהר	כריתת 53 עצי זית עתיקים ופיזור דוקרנים על הקרקע.
9.10.10	בורין	ברכה/ יצהר	אזרחים ישראלים תקפו פלסטינים שניסו לסלול כביש וכתרו כ-12 עצי זית.
10.10.10	בורין	ברכה/ יצהר	אזרחים ישראלים תקפו חקלאים בדרכם לצד המזרחי של איזור ברכה.
12.10.10	בורין	ברכה/ יצהר	אזרחים ישראלים תקפו מוסקים מבורין. כוחות צבא הגיעו לאחר זמן מה.
16.10.10	בורין	ברכה/ יצהר	עימות בין פלסטינים ובין אזרחים ישראלים אשר עקרו 10 עצי זית.
6.10.10	חווארה	יצהר	כריתה של 53 עצים באזור יצהר.
7.10.10	חווארה	יצהר	שריפת 37 עצים קרוב לצומת יצהר.
1.10.10	דיר עמאר	טלמון	אזרחים ישראלים הציתו מטע עצי זית בזמן שהמוסקים נכחו במקום.
12.10.10	אל-ג'אניה	טלמון	גניבת זיתים.
13.10.10	אל-ג'אניה	טלמון	גניבת זיתים.
19.10.10	אל-ג'אניה	טלמון	25 עצים עתיקים שענפיהם נשברו.
1.10.10	ביתללו	נחליאל	אזרחים ישראלים גנבו שתילי זיתים.
4.10.10	דיר עמאר	נחליאל	שריפת 35 עצי זית על הדרך לנחליאל.

¹ ר' פירוט האירועים בנוגע לאירוע השריפה באדמות הסמוכות לחוות גלעד במכתב מטעם רבני שומרי משפט מיום 19.10.10.

² נבקש לציין כי המקרים המתוארים מבוססים על מידע ראשוני אשר נאסף על ידי ארגוני זכויות אדם וחברי קואליציית המסיק ונמצא בבדיקה.

3.10.10	אל-מועייר	עדי עד	אזרחים ישראלים מסקו זיתים, אך ברחו לפני הגעת הצבא והמשטרה, השאירו את השלל בשטח וזה הוחזר לבעליו. בנוסף נמצאו עצים מורעלים במקום.
5.10.10	אל-מועייר	עדי עד	שריפת עצים.
8.10.10	תורמוסעיא	עדי עד	כריתת 40 עצים.
11.10.10	תורמוסעיא	עדי עד	נמצאו כ-100 עצי זית מורעלים.
5.10.10	יאנון	איתמר	גניבת זיתים מ-17 עצים ופגיעה בעצים.
8.10.10	עווארתא	איתמר	שבירת ענפיהם של כ-7 עצי זית.
11.10.10	יאנון	גדעונים (איתמר)	נמסקו מאות עצים. להערכת גורמים במנהא"ז נמסקו כ-300 עצים.
10.10.10	דיר אל-חטב	אלון מורה	גניבת זיתים.
13.10.10	דיר אל-חטב	אלון מורה	אנשי מת"ק שכס תפסו 2 אזרחים ישראלים גונבים זיתים ממטע.
10.10.10	פרעתה ואמאתין	חוות גלעד	גניבת זיתים.
12.10.10	פרעתה	חוות גלעד	זיתי כרם שלם נמסקו ונגנבו.
15.10.10	פרעתה ותל	חוות גלעד	שריפת של מאות עצים על פני שטח של כ-500 דונם.
12.10.10	אל ח'אדר	נווה דניאל	אזרחים ישראלים הגיעו לשטח של פלסטיני בעת שעסק עם משפחתו במסיק ואיימו עליו. כוח צבא הגיע וסילק את הפלסטינים.
12.10.10	גיב אל דייב	נוקדים / זיבר	אזרחים ישראלים מנעו כניסת בעל האדמה הפלסטיני לאדמתו הסמוכה למאחז, הצבא הגיע ואפשר את הכניסה לאחר כשעתיים.
13.10.10	גיב אל דייב	נוקדים / זיבר	כנקמה על אירועי יום אמש אזרחי ישראלי הכניס את צאנו לאדמה ליד ביתו של בעל האדמה.
נזק שנצפה בראשית ספטמבר בדיקה נוספת ב-1.10.10	גימעין	תפוח	חקלאים שנכנסו לקרקע על מנת לבדוק את מצב העצים ראו אזרחים ישראלים עם צאנם בתוך מטעי הזיתים. נמצאו כ-6 עצי זית להם נגרם נזק קל.
2.10.10	לובן	מעלה לבונה	24 עצים הושחתו.
6.10.10	בית לאקיף	קרני	אזרחים ישראלים מסקו זיתים, תקפו את

בעל האדמה במוט והיכו את עובדו לעיני החיילים שנכחו במקום.	שומרון		
50 עצי זית נשברו ונוסרו, כ-200 (מתוך 300) עצים נמסקו.	שבות עמי	קדום	7.10.10
אזרחים ישראלים שרפו עצים, זרקו אבנים והיכו את בעל האדמה.	מעלה מכמש	מיח'מאס	13.10.10
נמסקו ונגנבו זיתים מ-18 עצים.	רחלים	א-סאוייה	18.10.10

6. כאמור, התופעה של פגיעה בכרמי זיתים של פלסטינים איננה חדשה ואף ידועה לכם היטב. תופעה זו מתגברת מדי שנה בחודשים הקודמים למסיק ובמהלכו. מזה זמן רב אנו שבים ומתריעים על פגיעות כגון אלו ברכוש פלסטינים ודורשים חזור ודרוש, כי כוחות הביטחון ייערכו בהתאם, לכל הפחות במקומות המועדים לפורענות על מנת למלא את חובתכם לשמירת החוק והביטחון באזור, כמו גם להגן על זכויותיהם של התושבים המוגנים בשטח הכבוש. האגודה לזכויות האזרח ורבנים שומרי משפט שבו ופנו אליכם פעמים רבות בנידון: ר' מכתב האגודה לזכויות האזרח מיום 7.6.09. כן ר' מכתבי ארגון 'רבנים שומרי משפט' בתאריכים אלו: 11.5.10, 15.10.09, 19.10.10, 31.8.10, וה-20.9.10 ומכתב מטעם המועצה הציבורית של ארגון 'יש דין' מיום 10.10.10. והנה, למרות התכתובת הענפה שלעיל ובמסגרתה התרעותינו החוזרות ונשנות, התוצאות העגומות מוכיחות פעם אחר פעם, כי האמצעים שנוקטים כוחות הביטחון אינם מהווים מענה הולם למקרי העבריינות המתוארים לעיל, והתוצאה היא פגיעה חוזרת ונשנית ברכוש פלסטיני ובמקור חיותם המרכזי של חלק גדול מן התושבים.

7. כלכלת תושבי השטחים הכבושים נסמכת באופן משמעותי על גידולי הזיתים כמקור פרנסה מרכזי וחיוני מאין כמוהו³. הפגיעות המתוארות מהוות פגיעה קשה במקור המחיייה העיקרי של מאות משפחות. רשלנות המפקד הצבאי בקיום חובתו להגן על מקורות המחיייה של התושבים המוגנים מהווה פגיעה ישירה וקשה בזכויותיהם לקיום בכבוד ולקניין כמו גם בזכותם לשמור על אורחות חייהם, על תרבותם ועל כבודם. פגיעות בזכויות אלו משליכות באופן עקיף על היכולת לממש זכויות יסוד אחרות.

8. מחובתו של המפקד הצבאי לשמור על הסדר הציבורי והביטחון באזור הנתון לשליטתו (תקנה 43 לתקנות האג). במשפט הבינלאומי מודגשת חובתו של המפקד הצבאי להבטיח את ביטחונם של תושבי המקום, ולהגן עליהם במיוחד מפני אלימות ואיומים:

”מוגנים זכאים בכל הנסיבות ליחס של דרך-ארץ לגופם, לכבודם, ... והם יוגנו במיוחד מפני כל מעשה אלימות או איומי אלימות...” (סעיף 27 לאמנת ג'נבה הרביעית)

³ לפרוט עדכני ר' דו"ח אוקספאם:

כפי שהדגיש בית המשפט העליון: "ההגנה על ביטחונם וקניינם של התושבים המקומיים היא מהחובות הבסיסיות ביותר המוטלות על המפקד הצבאי בשטח (בג"צ 9593/04 ראשד מוראר נ' מפקד כוחות צה"ל באיו"ש, ניתן ביום 26.6.06). (להלן - עניין מוראר).

9. היועץ המשפטי לממשלה אף הוא חזר והדגיש את החובות הקונקרטיות שחלות על המפקד הצבאי כפי שנקבעו בעניין מוראר⁴. בהנחייתו לשר הביטחון הוא מציין, כי: "החלטה זו (פ"ד בעניין מוראר, מ' ב') מחייבת את מערכת הביטחון ומשטרת ישראל לקבל החלטות משמעותיות לשינוי המצב הקיים בהתאם לעקרונות שהיתווה בג"צ". בין השאר הוא מורה על: "ביצוע עבודת מטה בהקדם שיעדה מימוש הנחיות בית המשפט העליון, ובמיוחד אבקש כי תינתן הדעת לדרך שבה יש ליישם ההמלצה לתגבר את הכוחות המיועדים לאכוף החוק בשטחים אלה". (ההדגשה הוספה, מ' ב').

10. והנה, למרות הפסיקה הברורה וההנחיות בעקבותיה, המציאות בשטח מגלה כי אזרחים ישראלים ממשיכים לנקוט בהתקפות אלימות חמורות כנגד רכוש התושבים הפלסטינים המתגוררים בקרבתם, ומנגד ניכרת אוזלת ידם של הגורמים האמונים למנוע מעשים אלו ולאכוף את החוק. מציאות זו מחייבת היערכות מיידית של כוחות הביטחון להגנת הפלסטינים בנקודות חיכוך ידועות כבר כעת. המצב כיום, לפיו כוחות הצבא מגיעים למקום האירוע ומגיבים רק לאחר מעשה, אינו מספיק.

11. ניסיון העבר מוכיח כי כאשר מוצב כוח צבאי קבוע מסביב להתנחלויות ומאחזים מועדים לפורענות – כפי שהדבר נעשה בשנה שעברה סביב חוות גלעד החל מחודש לפני המסוק ובמהלכו - רמת הפגיעה בפלסטינים וברכושם יורדת פלאים. לפיכך הפתרון המתבקש הוא זה שכבר נוסה, בהצלחה, והוכח כיעיל וכבר ביצעו היינו נוכחות קבועה ומתוגברת של כוחות שיטור ובטחון בנקודות כגון אלו. כן יש לפעול לנקיטת אמצעים נוספים כפי שניתן ללמוד מן הניסיון שנצבר במקרים דומים ביחס לעבירות דומות, המבוצעות בשטחי מדינת ישראל⁵.

⁴ ר' מכתב היועמ"ש לשר הביטחון, שכותרתו: אכיפת החוק בשטחים על ישראלים - פסק הדין של בג"צ בפרשת מוראר, מיום 16.7.2006.

⁵ החשיבות שיש למניעת אירועים מסוג זה, נלמדת מן האמצעים שנקטים לצורך הגנה על רכוש ישראלים בתחומי מדינת ישראל. בכתבה בעיתון 'קו למושב' מיום 14.1.10, מפרט ניצב ישראל יצחק את האמצעים שנקטים ביחס לגניבות חקלאיות במושב זכריה: " בשנתיים האחרונות מג"ב אף מפעיל את הימ"מ, שהיא יחידת העילית של משטרת ישראל, ומשלב אותה בתפיסת גנבי בקר, אפילו מעבר לגבולות הקו הירוק, בעיקר באזור דרום הר חברון... בין יתר הכוחות שמפעיל מג"ב גם יחידת מסתערבים, שגם הם מגויסים למלחמה בגניבות הבקר והצאן... לצד הפעלת אמצעים מתוחכמים בהם מארבים והפעלת מסוקים... הגששים כן הצליחו לאתר את הגניבה ואף לעצור את הגנב". על החשיבות שמייחס ניצב יצחק לפעילות זו ניתן ללמוד מדברים אלו: "... אנו רואים חשיבות עליונה בשמירה על פרנסת החקלאים ועל רכושם... המלחמה בגנבי הבקר כבר הפכה אצל העוסקים במלאכה לתחושת שליחות גדולה".

12. נוכח העובדה, כי עד כה לא ניתן מענה ראוי לתופעת אלימות אזרחים ישראלים כלפי רכושם של פלסטינים, ונוכח החשש (שכבר מתממש) לעלייה ולהסלמה בתקיפות האלימות בתקופה הקרובה, הננו פונים אליכם על מנת שתנקטו באופן מיידי מספר צעדים הכרחיים, ובהם:

א. **הצבת כוחות שיטור ושמירה קבועים באזורים המועדים לפורענות ותגבור הפטרולים הקיימים** - בכללם אזורים הסובלים מהתקפות אלימות חוזרות ונשנות של אזרחים ישראלים, ובהם (בלא למצות): הכפרים שבקרבת ההתנחלויות איתמר, יצהר, הר ברכה, אלון מורה, והמאחזים שבאזור שכס, ובמיוחד חוות גלעד; הכפרים שבסביבת התנחלויות תפוח ועלי באזור סלפית ובמיוחד המאחז רחלים; הכפרים שבסביבת ההתנחלויות טלמון, נחליאל, והמאחזים שבאזור נפת רמאללה ובמיוחד עדי עד; הכפרים שבסביבת מעון, סוסיא והמאחזים חוות מעון, מצפה יאיר, אביגיל, עשהאל, ומאחזים נוספים שבאזור דרום הר-חברון.

ב. **סגירתם של שטחים לגביהם קיים חשש שיתנכלו לפלסטינים במקום** – בהתאם לעקרונות שנקבעו על ידי אלוף הפיקוד, עליהם דווח במסגרת בג"צ 9593/04, יש לפעול להכרזתם של אזורי החיכוך, ובכללם האדמות שבסביבת הכפרים והאזורים שצוינו בסעיף א' לעיל, כאזורים סגורים, למעט בפני בעלי הקרקע או בעל רשות מטעמם (בדומה להיקפו של האיסור הפלילי על הסגת גבול). כן יש לדאוג לאכיפתם הלכה למעשה של איסורים אלה, בין היתר, באמצעות מניעת תנועת אזרחים ישראלים בדרכים המובילות לשטחי החיכוך.

ג. **העברת הוראות ברורות למפקדים ולחיילים, הפועלים באזורים אלה, באשר לסמכויותיהם וחובותיהם בנוגע לאכיפת החוק כלפי אזרחים ישראלים מפרי חוק, ובכללן הסמכות המצויה בידיהם לעכב ולעצור ישראלים החשודים בביצוע עבירות פליליות, וחובתם להגיש תלונות במשטרה בנוגע למעשים להם היו עדים או עליהם נודע להם.** במקביל יש לפעול על מנת להעביר ראיות רלוונטיות לאירועים כגון אלו לגורמי החקירה: צילומים במצלמות האבטחה של התנחלויות ובמצלמות הצבא הפזורות בשטח, וכל חומר אחר אשר יכול לשרת את החקירה.

ד. **נקיטה בהליכים פליליים נגד ישראלים החשודים בביצוע מעשי אלימות כנגד פלסטינים ורכושם, לרבות הוצאתם של צווים שיפוטיים נגד חשודים.**

13. לאור כל האמור לעיל, נבקש להודיענו מיידית, כיצד נערכים הגורמים הרלוונטיים להבטחת הגנה על ביטחונם ורכושם של פלסטינים בגדה המערבית בכלל, ובפרט במקומות שפורטו לעיל. בכלל זאת נבקש להודיענו, מהם הצעדים שנקטים, מתי ובאיזה היקף.

14. כן נבקשכם להורות על עריכת חקירות בדבר האירועים המתוארים, ובפרט נבקשכם לחקור את אירוע שריפת כרמי הכפרים תל ופרעתה ביום 15.10.10 ואת פעולתם של כוחות צה"ל שעל פי עדויות, נכחו במקום ולא עשו דבר על מנת למנוע את שהתרחש לנגד עיניהם, ולהעמיד לדין את האחראים.

15. בנוסף, נבקשכם לערוך עמנו פגישה דחופה לצורך דיון בפתרונות אפשריים ובלוחות הזמנים לביצועם, וזאת לאור הצורך הדוחק למציאת פתרונות נקודתיים בימים אלו ממש, עת המסיק בשיאו כמו גם האירועים האלימים הנלווים לו.

בכבוד רב ובברכה,

משכית בנדל, עו"ד	הרב אריק אשרמן	מיכאל ספרד, עו"ד	גיסיקה מונטל
האגודה לזכויות האזרח	רבנים שומרי משפט	יש דין	בצלם

העתק:

עו"ד שי ניצן, המשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים) - בפקס: 02-6467039
אלוף אביחי מנדלבליט, הפרקליט הצבאי הראשי, בפקס: 02-5694370
תא"ל יואב מרדכי, ראש המנהלה אזרחי, בפקס: 02-9977001
ניצב חגי דותן, מפקד מחוז ש"י, בפקס: 02-6279239
אל"מ אלי בר און, יועמ"ש לאיו"ש, בפקס: 02-9977326